

BRUCKNER ERNA: 95 ÉVES VAGYOK, MINT A DÉLMAGYARORSZÁG

A vaskereskedő lánya ma is Szegeden él

Két legendás család nevét használják fogalomként a szegediek. Stühmernek hívják a Széchenyi téri pékáruüzletet, a Bruckner hallatán pedig mindenkinek az Anna-kúti vaskereskedés jut eszébe. Ez utóbbit Bruckner Ede alapította, akinek lánya, Bruckner Erna most is Szegeden él, nem messze a család egykori üzletétől. A két világháborút is megélt 95 éves hölgy ma is bejár vásárolni az Anna-kúti üzletbe, ahol azonban nem is sejtik, kicsoda valójában.

A Stühmerről és a Brucknerről a szegediek többsége tudja, hogy két, nagyon régóta létező üzlet elnevezését rejtő fogalmakról van szó. Stühmer Frigyes családja egyáltalán nem állt kapcsolatban Szegeddel, csupán országos hálózatuk egyik fióküzletként működött a kávéházaknál. Brucknerék viszont Szegeden telepedtek le, és a vaskereskedő lánya azóta is városunk lakója. Nem messze él a Tisza Lajos körút és a Kossuth Lajos sugárút sarkán álló Bruckner-háztól.

– Édesapám, Bruckner Ede a régi cégnévben szereplő „Bruckner testvérek” egyike. Közös vasáruüzletet alapított a Vajdaságban Gyula nevű fivérével – emlékezett vissza a törékeny, idős hölgy, *Bruckner Erna*. – Amikor apám nőszülni készült, elfelezték amit addig kerestek. Szegeden telepedtek le a szüleim, és édesapám 1911-ben kezdte működtetni itteni cégét. Első lépésként a vaskereskedés helyét vette meg, és amikor az már felfutott, megvásárolta az egész házat. Én még a Margit, azaz a mostani Gogol

utcában születtem, és hatéves koromban költöztünk át a bolt fölé, az emeletre.

A kasszájánál segített

A tulajdonos Bruckner Ede mellett egyik testvére, Gizella és felesége, Ifkovics Rózsa is közreműködött az üzletvitelben. Az irodában összesen öten-hatan dolgoztak. Kívül valamennyi osztályon egy-egy embert alkalmaztak, mellettük pedig segédek és inasok se rénykedtek. Erna néni úgy emlékszik, még a később híressé vált Komócsin család egyik fia is náluk töltötte az inas éveket.

– Én olykor kisegítettem a kasszájánál, bár nem kereskedelmi iskolát végeztem, hanem érettségiztem – emlékszik az akkori viszonyokra. – Egészen más volt akkoriban az üzlet és a ház. Egyemeletesnek épült 1883-ban, a tetején díszes órával. A Korona és a Japán kávéház is itt működött. Később az emeleti ötszobás lakást vette meg apám, majd a mellette lévő háromszobás lakást első férjével, Sára Ferenc bíró-

1911-től létezik a Bruckner-üzlet és a név

FOTÓ: TÖRÖK JÓZSEF GYŰJTEMÉNYÉBŐL

val. A teraszról lépcső vezetett le az üzletbe. A mai bolt belső részében épült meg egyik raktárunk. Fölé apám húzatott vasszerkezetes üvegtetőt, így az erkélyről még a raktárba is be-nézhattunk. A főbejárat a mi időnkben pontosan a sarokról nyílt. Bent az üzletben a kassza mellett rendezték be a fegyver- és lőszerosztályt. A polcokról és fiókos tárolószekrényekből kínálták a csavarokat és vasalkatrészeket. Mellettük kályhák és kádak sorakoztak, arrébb fém-edényáru, üveg- és porcelán-neműt kínáltak.

A modern lány

Szomszédságukban a körúton Bruckner Erna mostoha-

bátyja, Bruckner Elemér – akit Pötyinek ismertek városszerte – nyitotta meg autók kereskedését. Balra pedig a sugárútra a sógora, Róka Gyula költöztetett bőrkereskedését. Átellenben, a mostani MÁV-épület helyén fogadta vendégeit a híres Báló kocsmája.

– Abba a kisvendéglőbe édesapja is sokszor átjárt zárás után kártyázni. Nagyon kedves családszerető apának tartottuk hat testvéremmel együtt, társaságának pedig jókedélyű, közvetlen részese volt. Tevékenyen hozzájárult a szegedi közlethez: nagylelkűen adakozott például a színház javára. Művészeket karolt fel, ezért sok festő látogatta. Bruckner Ernát modern

lánynak nevelték a szülei. Akkoriban meglepő módon rövidre vágatta a haját, nadrágot hordott és biciklivel közlekedett. Érettségi után Kovács fényképész műtermében dolgozott a Csongrádi-palotában, és el is végezte nála a képzést.

Szegeden élte le egész életét. Mint emlegeti: 95 éves, mint a Délmagyarország. Ablaka alatt vonult el a történelem. Megszenvedte az első világháborút, és „végigcsinálta” a másodikat. Akkortájt rövid időre elhagyta a várost. Második férje, Novaszél Ferenc – ugyancsak vaskereskedő fia – ugyanis orvosként praktizált Kiskunfélegyházán. Amikor a doktort besorozták az orosz frontra, felesége visszaköltözött Szeged-

re. Novaszél Ferenc visszatérése után Bruckner Ede bérelt rendelőt lakással a Csongrádi-palotában. A vaskereskedő és felesége egészen az államosításig a Bruckner-házban maradt. A háborút követően azonban elüldözték őket. Cégtábláikat leverték, az üzletet kiürítették, bár az árusítás hátul, az udvarban rövid ideig még vergődött. A tulajdonos Bruckner Edét bebörtönözték és megkínózták. Amikor végül kiszabadult, lányáék menekítették el Szegedről. Kifosztottan, 1956-ban halt meg.

Nem szereti, ha lemamikázzák

– Most is nagyon sokszor felkapom a fejem az utcán, ha hallom: megyünk a Bruckner-hez! Érdekes, hogy fiatalok is ismerik a nevet – csodálkozik Erna néni. – Bejárok az Anna-kúti üzletbe vásárolni, ha valamire szükségem van. Nem ismernek fel, nem is sejtik, ki vagyok. Azért amikor nem tesszük a kiszolgálás, megjegyzem: ez régen nem így volt! Nem szeretem az olyan boltot, ahol lemamikáznak, és ha kikérem magamnak, flegmán visszavágnak: akkor talán nagyságos asszony? Nekem egyszerűen az „asszonyom” is megfelelne. Amikor nemrégiben renoválták az épületet, szintén be-mentem szétnézni, és ismeretlenül biztattam a munkásokat: szépen megcsinálják ám! És milyen gyönyörű lett! Szeretem Szegedet. Mindig örömmel tölt el, ha valami szép készül.

DOMBAI TÜNDE

NÉMET PROFESSZOR A MODERN EZOTERIKÁRÓL

Az okkultizmus a társadalomra is veszélyes lehet

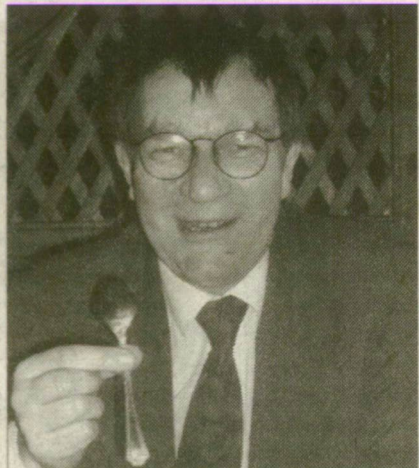
A Szegedi Tudományegyetem vallástudományi tanszékén tartott rövid kurzust Hartmut Zinser berlini professzor a modern ezotériáról, az okkultizmus mai jelenségéről és veszélyeiről. Előmonda szerint az extrém vallásosság a mai korszellem következménye, a „vallási piac” pedig akár bűncselekmény elkövetéséhez is vezethet.

A modern kor piacszelemlélete és a hagyományos vallásosság válságának eredménye, hogy a nyugati társadalmakban – így Németország mellett Magyarországon is – egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek az okkult kultuszok, vallási gyakorlatok – vallja Hartmut Zinser, a Berlini Tudományegyetem professzora, aki néhány hétig a szegedi egyetem vallástudományi tanszékének vendégprofesszora volt, és egy rövid kurzust is tartott a modern ezotériáról. A szegedi hallgatók körében is rendkívül népszerű előadáson a vallási jelenségek részletes bemutatása mellett a professzor számos modern okkult trükköt leleplezett, köztük a kanálhajlítás mikéntjét is bemutatta a hallgatóknak.

– A mai ezoterika születése az 1800-as évek közepére tehető, ekkor terjedt el ugyanis az Egyesült Államokban, konkrétan New York államban a kopogtató szellemekkel ügylező jelensége. Ezek az emberek a holtak lelkeinek megidézésével fog-

lalkoztak, tevékenységük egy teljesen új vallási jelenség kibontakozásához vezetett – mondta a professzor, aki kiemelte: a mai társadalomban nem elsősorban mint vallást, hanem túlvilággal kapcsolatos tevékenységet takar az ezoterika fogalma.

– A modern, nyugati okkultizmus még nem nevezhető önálló vallásnak, de a fejlődését tekintve nem kizárt, hogy az ezotériában érintett közösségek többszerveződnek, így sajátos vallási jelenséggé válhatnak. Kutatásaink eredményeként kimondható: az ezoterika mai gyakorlóinak számára ez elsősorban életforma, ami többféle okkult jelenséget is egyesít-

Hartmut Zinser az okkultisták számos trükkjét leleplezte, így a kanálhajlítás mikéntjét is bemutatta a hallgatóknak

het, hiszen sokan életük „természetes” részének tartják a jóslást, vagy a különféle babonás cselekedeteket, a mágia használatát – fogalmazott a kutató.

Az okkult kultuszok terjedésének a Németországban készült felmérések szerint legfőbb oka: a mai emberek számára nem vonzó, hogy különféle kötelezettségeket vállaljanak, különösen igaz ez a vallási jelenségekre. A hagyományos egyházak erkölcsi és társadalmi kötöttségeit követelménynek minősítik, ám a közfelfogás számára elfogadottá teszi őket vallásuk történetisége. Ezzel szemben a babonáság és a mágia hitvilága ritkán ró erkölcsi felelősséget gyakorlója, az ebben hívó nagyobb szabadságot élvezhet abban, hogy egyes, esetleg egymásnak ellentmondó vallási jelenségeket is élete részévé tegyen. Például sokan egyszerre hisznek a keleti lélekándorlásban, és járnak emellett „nyugati” javasasszonyhoz, vagy újpogány „távgyógyítóhoz”. Ez az életforma azonban a közfelfogás számára sokszor nem elfogadott, így az ezoterista közösségek társadalmi megítélése számos esetben lebecsülő és hátrányos a hívekre nézve.

Zinser professzor hozzátette: az okkult kultuszok igen büszkék rá, hogy

önálló szervezetekként, egyházakként működnek, és legfeljebb csak laza kapcsolat fűzi össze az egyes irányzatokat. Ez is alátámasztja azt, hogy mára a nyugati országokban gyakorlatilag egy

vallási piac alakult ki, ahol széles kínálatból válogathat minden érdeklődő, minden, esetleg létező vallási jelenségből kivetlenül azonosulhat azzal a jelenséggel, ami csak neki tetszik.

A szakembertől megtudtuk: az okkultizmus nemcsak kulturális sokszínűséget, hanem számos veszélyt is rejt. Az ezoterikus kultuszok egy kis hányada igen extrém formát is ölthet,

a közép-európai felmérések szerint az okkult hitvilágot életformaként választók 0,8 százaléka sátánista kultuszokhoz tartozik, ahol az erőszak és a bűncselekmények elkövetése is vallási cselekménynek minősül. A veszélyes kultuszok közé sorolhatók még a főleg német nyelvterületen terjedő neonáci, újpogány közösségek, ezekben szintén felmerülhetnek a közösség ellen elkövetendő bűncselekmények. A professzor azonban hangot adott véleményének, miszerint: a modern társadalom alkalmas a szélsőséges és veszélyes vallási jelenségek kezelésére és elfojtására.

ILLYÉS SZABOLCS

A tiltott találmányoktól az időutazásig

A Negyedik Dimenzió – mintegy a közelgő ünnep jegyében – e hónap végén ismét meglepetéssel várja nézőit. A magazinműsor vendégeként ugyanis vasárnap 16 órától, már a műsort megelőzően a Forrás Szállóban találkozhatnak dr. Egely Györggyel mindazok, akik az alternatív energiakutatás titkaiba szeretnének betekintést nyerni. A neves kutatófizikus kétórás előadását azoknak is érdemes meghallgatniuk, akik inkább a misztikusabb témákhoz vonzódnak, ugyanis a tiltott találmányok mellett ezúttal az időutazásról is szó esik majd.

Galéria az interneten

A New York-i Közkönyvtár 250 ezer jó minőségű, letölthető és felhasználható képet helyezett el weboldalán, köztük térképeket, polgárháborús fényképeket és középkori kéziratokat. A magyarázattal és ellátott képek száma az elkövetkező néhány hónap alatt félmillióra nő majd – jelentették be a könyvtár munkatársai. A képek személyes használatra szabadon és ingyenesen letölthetők. A netgaléria címe: (http://digitalgalery.nypl.org).